

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP

VIII. évfolyam.

FIUME, péntek 1911. december 22.

294. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229.)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 932.

Előfizetési ár:
Egész évre 24 kor. Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

A fuvardijemelés kérdéséhez.

(K-a.) A vasuti fuvardijak emelésére vonatkozó elhatározás befejezett dolog. Az összes érdekeltek tanácskozásai, ülésai meddők és hiábavalók. Az elhatározás megérlelődött és a keresztülvitel módja is meg van állapítva. Az emelés, amint a miniszter kifejezte magát, egyszerűen a százalékos díjemelés útján fog történni, vagyis úgy, hogy a teherárak szállítási díjához „egyszerűen” hozzáadásnak 5-7%-ot. Ez az egyszerű eljárás tehát azt jelenti, hogy az öt vagy hét %-ot hozzácsapják akár szövött áru, női ruhakelme az a teheráru, amelyből 10-20 korona értékű se nyom egy kilogrammot, akár pedig mész, homok, vagy kavics az áru, amelyből 10 vasuti kocsi rakomány éppen százezer ezer annyi éri meg ezt az összeget.

Lehet, hogy senki sem fogja megérezni, ha a női ruhakelmének öt százalékkal drágítják meg a fuvardiját, de egészen másként áll a dolog például a cement-, beton- és kőbányáiparunknál, amelynek helyzete egyszerűen illuzóriussá válik, ha „mész, homok, kavicsnak” szállítási díját öt százalékkal megdrágítják. Ez a drágítás itt annyit jelent, hogy ezeknek az áruknak az ára emelkedik ennyivel, mert hisz a szállítási díj teszi ki ezek beszerzési költségeinek legnagyobb részét.

Az osztrák gyáros oda se néz ennek a díjemelésnek, a magyar iparos, a magyar bányabirtokos azonban tönkremehet miatta.

S ha még kilátás volna rá, hogy a díjemeléssel csakugyan elérjük azt a célt, ami végett állítólag csinálják. Nagyon bajos ugyanis elhinni, hogy igazán az államvasutak bevételeit akarják vele növelni, legalább a tavalyi kísérlet „fényes” eredménye minden gondolkodó embert az ellenkező meggyőződésre kell, hogy vezessen.

Tavaly is emelték a fuvardijakat, de akkor nem egyformán minden cikkre, hanem az érdekeltekkel való megegyezés szerint. Vártak belőle 16 milliónyi többletet, a máv. közel 300 milliónyi bevételeinek 5%-os emelkedését. S elérték egy milliónyi szaporodást, ha ugyan 300 milliónak egyetlen egy millióval, 1/3%-kal való szaporodása nem önmagától állott elő.

A legutolsó fuvardijemelés hatásairól sokat lehetne beszélni. Kelő világitásba lehet említeni úgy azokat a vonatkozásokat, amelyek a díjemelés és a hajózás közt állítottak fel, valamint azokat is, amelyek köztük és a vicinális kérdés közt vannak.

Ehelyütt azonban nem kívánunk eltérni a tulajdonképeni kérdéstől s csak annak konstataciójára szorítunk, hogy a legutóbbi fuvardijemelés nem lehet olyanak föltüntetni, mint amelylyel az újabb emelésre nézve valami bátorító tanulságokat lehetne leolvasni.

Ami már most a tervbe vett emelést ille-

ti, mindenekelőtt konstatálni kell, hogy az államvasutak teherárudijszabása már eddig is nagyon drága. Köztudomású, hogy körülbelül 20 km. távolságon belül még mindig olcsóbb szekéren szállítani, mint vasuton, aminek oka a következőkben van: Egy km.-re volt egy métermázsa kocsi rakományi áru után az átlagos bevétel, vagyis a díj szabás átlagos eredménye a német vasutegyleti statisztika szerint:

A m. kir. államvasutaknál 0.32 márkafillér. A németalföldi államvasutakon csak 0.28 márkafillér, vagyis 5%-kal kevesebb. A porosz-hesszenin 0.30 márkafillér. Pedig e két államvasut alig is szállít olcsó tömegáru, azt kifejlett folyami, tengeri és csatornahálózatukon a hajónak engedik át mégis olcsóbb az átlagos bevétele, mint az olcsó tömegárukat is szállító M. Á. V.-é.

De olcsóbb még az osztrákoké is, a bajoré is, mert ezeké csak 0.31 márkafillér. A közép-európai államvasutak között csakis a románé drágább, t. i. 0.33 márkafillér, a legdrágább pedig a kicsi szászországi is csak 0.37 márkafillér.

Ami nem is csoda, hisz mindenki tudja, hogy nemcsak fokozatosan csökkenő díj szabása van a vasutaknak, hanem a díjakban egy állandó tétel is van, a kezelési díj, amely egyforma, akár 10, akár 1000 km-re megy az áru.

Persze, hogy nagyobb rész esik belőle a kisebb utat befutó szállítmányokra, mint a hosszabb utra szállítottakra. Így hát a kicsi Románia és Szászország vasutján, ahol nem lehet messzire fuvarozni, az átlagbevételeink is nagyobbak kell lennie.

S még azt se lehetett ellenvetésül mondani, hogy könnyű azoknak a külföldi vasutaknak olcsóknak lenniök az ő nagy forgalmuk mellett. A mi államvasutunknak talán kisebb forgalomból kell behozni a költséget s a kamatot?

Nem hinnék, hogy a máv. urai valami nagyon megörülnének, ha még nagyobb lenne a forgalom.

Hisz ma sem győzik. És vajjon igazán nagyobb azoknak a külföldi vasutaknak a forgalma?

A máv. 1-1 km.-jén volt díjköteles 1000 tonnakilométer 602. A 15%-kal olcsóbb átlag díj szabású Németalföldön csak 405; vagyis a máv.-on 50 perccel több.

Az osztrák és a szász államvasut 774 és 661 ezer tonnakilométerrel körülbelül olyan forgalmu, mint a miénk, a porosz pedig, az igaz, felényivel több, 986 ezer tonnakilométert mutat.

Ime tehát gyengébb forgalmu vasutakon is lehet olcsóbb a díj szabás és mégis megélnék vele.

Mert amíg nálunk és az osztrákoknál körül 81 perccel emésztettek meg a kiad-

sok a bevételből (1909-ben), addig a gyengébb forgalmu s hozzá még kisebb átlagbevételei államvasutak közül a németalföldi beérte 76 perccel, a bajor 73 perccel.

Fényes bizonyosságul annak, hogy a nagyobb bevételből nálunk még kevesebbet kellene a kiadásoknak fölemészteniük, mint ezeken az olcsóbb áron szállító vasutakon.

Világos ebből, hogy nem a bevételek a betegek nálunk, mert azok ma is drágábbak, mint akárhány szomszéd-vasuton.

Itt már nem lehet tovább menni, hacsak nem akarunk egyedül állani drágaság dolgában a világpiacon; szomorú példajaként tehetlenségünknek.

Ha eddigi következtetéseink is elszomorító képét adják a jövőnek, még keservesebb lesz a helyzet szociális szempontból.

Azt már látjuk, hogy az egyszerű százalékos emelés, vagyis a teherviselési képesség arányában való fokozatos emelése, a progresszivitásnak teljes mellőzése, micsoda képtelenséget szül. De még ez nem minden. A teherárak szállításból 11.3 milliót várnak, a személyszállításból 11 milliót. Utóbbinak 85%-a tudvalevőleg a III. osztályu utasokból kerül ki. Ez közel 10 millió. Pedig a III. osztályu utasok legtöbbje saját testét, saját munkaerjét viszi piacra, munkára megy, vagy munkából jön, mikor utazik. S ezektől várnak 10 milliót, tehát majdnem ugyanannyit, mint az összes teherárakból, tehát az összes nagyvállalatok, nagyipar, nagybirtok s az egész külföldi átmenő áruforgalom nyereséges, mert hisz üzleti nyereség alapján földadott áru szállításából folyik. Ebben a bevételi ágban azonban valóban elérheti a célját a kormány, a 18%-os adóemeléssel is növekedhetik a forgalom és pedig éppen a legszegényebb III. osztályu utasoké. Csakhogy ennek az utazásnak a célja, még inkább mint eddig, Amerika lesz.

Ez volna a kormánynak a célja vele? Így akarja szaporítani a magyarságot? Az eredményért nem is kell olyan messzire mennie.

Am nézze meg a kormány egészen közelről, csak a budai alagutat. Meglátja, mi a sorsa az olyan vasutnak, ahol az „uri” közönség is a III. osztályon utazik, mint a déli vasut utasai a Balatonhoz.

Egyrészt azért, mert ezt az osztályt is alig bírják megfizetni, más részt azért, mert a „paraszti-puklikum”-tól nincs mit tartani, az ugyan nem alkalmatlanodik neki, nem utazik.

Nem is teheti. Hisz a szomszédos és a I. távolsági forgalomban felényivel-harmadával drágább a déli vasut, mint a máv.

Meg is van az eredménye szépen.

Tán csak nem azt irigyelte meg a máv. Minden balatoni fürdőző megfigyelhette, hogy a déli vasuton mindössze két tehervonat jár,

annak a kocsijai is mindig tulnyomóan máv.-éi; tehát nem a déli vasut vidékéről eredők.

Régi igazságot igazolnak be, így azt, hogy ahol az embereknek nincs módjukban egymással közlekedni, ott üzleti érintkezés, adás-vétel, ide-oda szállítás se jön létre.

Persze aztán van is „*déli vasut szanálási terv*” az ujságokban s bizonyára az illetékes helyen is kocsiszerékszámra s a legtöbb kilátása belőle annak van, amelyik a jövődöbéli bevételek előre elkölthését ajánlja.

De hát csakugyan tehetetlenül kellene néznünk, hogy a máv.-val sehogyse boldogulnak?

Dehogyan is kell!

Hisz láttuk, hogy más vasut olcsóbb bevételekkel ritkább forgalommal a bevételek sokkal nagyobb részét teszi el nyereségül, mint a mienk. Ami ott nem bosszorkányság az nálunk sem az.

Ámde azt látjuk, hogy a hivatalos uton nem lehet megkapni az utvesztőből kivezető utat.

Legalább a díjmelés, amit ajánlanak, mindennél rosszabb, károsabb s céltalanabb, s eddig is teljesen hatástalannak bizonyult.

Hát hogyan teremtsük meg a megoldás módját?

Erre is megadható a válasz.

Ha szépet, nagyot akarunk alkotni, akkor pályadíjat tűzünk ki, pályázatot hirdetünk. Ez az eljárás széles e világon.

Vajon van-e akkora érdek az államvasut helyzetének orvoslása, hogy egy pályázatot érdemes lenne kiírni érte? Hiszen csak évi 300 millióról, államháztartásunk bevételeinek 1/3-áról van szó. Ennek a javítása ugy-e, jókora áldozatot megér. Elképzelhető-e, hogy a pályázaton szóhoz jut olyan erő is, amely most eldugottan sanylik valamelyik eldugott irodában? Remélhető-e, hogy közéletünk érdemes szakférfiai résztvegyenek a pályázaton s belevigyik tudásukat, tapasztalatukat?

Bizonyára erre is van kilátás, ha megéri a küzdelmet a pályabér. Vagyis ha a pályadíj akkora, hogy a drágább idejű erőket is sorompóba szólíthatja s e célból 20.000 K-nál kisebb díjról aligha lehet szó. Másrészt, ha a pályanyertes részére azt az eredményt biztosítják, hogy jónak bizonyult tervét sem az irattárak porába el nem temetik, sem pedig ellenszenves végrehajtással tönkre nem silányítják.

Biztosítani kellene tehát a pályanyertesnek a végrehajtást is.

Irjon ki tehát a kormány 20.000 K-ás pályadíjat s egy 10.000 K-ás második, 5000 K-ás harmadik díjat a M. Á. V. jövedelmezőségének emelését biztosító javaslatra.

Tűzzön ki legalább egy évi időt a földolgozásra, adja ki okvetlenül a díjakat a hazánálható javaslatokat hozó munkának s a legjobbra bizza reá a végrehajtást is. Mert hiába, mindenki a saját eszméjének a legjobb keresztülvivője.

UJDONSÁGOK.

— **A kormányzó üdvözlése.** *Wickenburg* István gróf v. b. t. t. kormányzónál ma ismét számos előkelőség és testület tisztelgett, hogy belső titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából szerencsekívánataikat fejezzék ki. Ma délelőtt a fiumei protestáns egyházközség presbiterei tisztelegtek elsőnek *Nyirő* Gábor tengerészeti főfelügyelő, *Szabó* Lajos lelkész és *Nagy* István Adria felügyelő vezetésével, utána a fiumei vegyikerületi állomás tisztikara jelent meg *Könyöky* Lajos fővegyész vezetésével. A fiumei Nyilvános Raktár Rt. igazgatóságának

szerencsekívánatait szép szavakba *Leitner* Károly vezérigazgató fejezte ki. A tőzsde vezetősége *Steinacker* Arthur elnök vezetésével tisztelgett a kormányzó előtt, ugyancsak *Steinacker* Arthur és *Luppis* Lajos mérnök vezette a kormányzó elé az Infanzia gyermekbarát egyesület küldöttségét, *Pancera* István ítélőtáblai bírósági elnök, a fiumei egyesbiróság nevében üdvözölte a kormányzót. *Zmajcs* Iván báró, susáki kerületi főnök a susáki horvát hatóságok üdvözöletét tolmácsolta. A Vasutas Szövetség fiumei kerületének tagjai nevében *Fodor* Ármin máv. ellenőr, elnök üdvözölte a kormányzót. Ezenkívül még számosan jelentek meg a ma a kormányzói palotában.

A mai nap folyamán érkezett üdvözlő táviratok és levelek közül közöljük a következőket: *Roessler* lovag osztrák kereskedelemügyi miniszter, *Popovics* Sándor v. b. t. t., az Osztrák-Magyar Bank kormányzója, *Véresy* Géza államtitkár az őfelsége személye körüli miniszteriumban, *Molnár* Viktor vallás- és közoktatásügyi államtitkár, *Bezerédj* Viktor belügyi államtitkár, *Rohonyi* Gyula és *Imling* Konrád igazságügyi államtitkárok, *Kazy* József és *Ottlik* Iván földmivelésügyi államtitkárok, *Festetic* Mária grófnő, néhai Erzsébet királyné udvarhölgye, *Feichtinger* Elek bosnyák osztályfőnök, *Teleki* Sándor gróf, *Fülepp* Kálmán Budapest székesfőváros főpolgármestere, *Ullmann* Adolf főrendiházi tag, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója, *Kenedi* Géza, *Mártonffy* Márton udvari tanácsos, *Rosenberg* Gyula és *Sypeky* Sándor országgyűlési képviselők.

— **Küivezés.** *Zichy* János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter *Pauer* Iona fiumei segédtanítónőt a X. fizetési osztályba állami polgári iskolai rendes tanítónővé nevezte ki.

— **A városi hivatalok órarendje.** Tudvalévő, hogy *Vio* Ferenc dr. polgármester hivatalbálpése után elrendelte, hogy január 1-ől fogva a tisztviselők délelőtt 9 órától 12 óráig, délután 2 órától 6 óráig legyenek hivatalaikban. A tisztviselők legnagyobb része azonban nincs megelégedve az órarendváltoztatással és a podesztához intézett memorandumukban kéri a régi órarendnek, vagyis a reggeli nyolc órától délután két óráig való szakadatlan munkának változatlan fentartását. A polgármester még nem határozott ez ügyben.

— **A cukortorlódás okai.** A „P. H.” írja: Az utóbbi években minden őszszel előfordul, hogy az államvasutak igazgatósága a Fiume felé irányított cukorszállítmányok felvételét kisebb-nagyobb mértékben korlátozta. Az idén azonban gyors egymásutánban következik a forgalom beszüntetése. Ez önkéntelenül is felveti azt a kérdést, hogy a cukortorlódás és így a forgalombeszűntetést is mi idézi elő. Szakkörökben a baj okát a raktárhányban és a lassu tengeri fuvarozásban látják. Olyan helyen, ahol a nyilvános tárházak ügyeit első sorban ismerik, a cukortorlódást különösen annak tulajdonítják, hogy bár a *Mária Valéria* mólón levő ugynevezett cukorraktáron kívül a *II. B.* raktár is állandóan a cukor elhelyezésére használják, mindez kevés. Talán változtatni fog a viszonyokon a rámpa-raktár felépítése is. Javulás akkor lesz tapasztalható, ha a tervezett 1000 waggon befogadására alkalmas háromemeletes új raktár felépül. A torlódást magával hozza a cukorkereskedelem is. A külföldi vevők ugyanis nem sietnek az átvétellel, mert huszonegy napig a cukor után raktárdíjat nem kell fizetni. Viszont a cukorgyárak siettetik a leszállítást, mert az adóvisszatérítést akkor élvezik, ha a cukor már kilépett a puncto francoból. Ezért idegenkednek a gyárak attól, hogy telepükön létesítsenek megfelelő raktárt. Értesülésünk szerint az év hátralevő részében még 3000 waggon cukrot elszállítanak és akkor a helyzet tartósan javulni fog. Nyilatkozott egy nagy cukorszállító cég vezetője is. Az illető szakember ama véleményének adott kifejezést, hogy a cukortorlódás folytán gyakran meg-

ismétlődő forgalomkorlátozásának két főoka van. Az egyik ok abban rejlik, hogy Fiumében nem áll rendelkezésre a nyi raktár, hogy a nagy tömegekben érkező cukrot elraktározhassák. Nincs elég külföldi tár, hogy a vámtól mentes cukor elhelyezhető legyen. A másik fontos körülmény pedig az elhajózás, mely nem áll arányban a beérkezéssel. Az érkezés tehát nem paralizálható, mert beállna az az eset, hogy a cukorral teli vasuti kocsikat nem lehetne kirakni. A vasut védekezik a cukorfelvitel szüneteltetésével. A cukorfelvitelt viszont csak akkor nyitja meg és oly arányban, amily mértékben megindul az elhajózás és ezáltal a hely mennyiben szabadul fel. Nem szabad azonban elsiklani a máv. egy figyelemreméltó intézkedése felett. A vasut ugyanis a cukorforgalom beszüntetését nem hajtja végre teljes szigorral, hanem helyes kereskedelmi érzékkel figyelemmel van egyes szállítási módra. Többféle okból gyakran előfordul, hogy a gyárak vagy szállítók közvetlen rendeltetéssel (nem raktáron át) kívánják a cukrot továbbítani. Ilyen eset akkor merül fel, ha egy gőzös cukorral rakodik s bizonyos mennyiséget nem a fiumei raktárakból, hanem az ország valamely részéből kívánják behajózni. Eme kivételes esetekben a forgalomkorlátozás ellenére is elfogadja a Máv. a kocsirakomány cukrot, mert a vagonokat nyomban a hajó mellé állítják és kiürítés után azonnal odavihetik, ahol kocsiszükséglet mutatkozik. A raktárakban most mintegy 4000 kocsirakomány cukor fekszik. A nagy tömegekből egyelőre 1000 vagonra való szállítanak el, mert december 18–20-ika körül a *Consortio Pollich* di Trieste szabadhajózási társaság „*Sud*” gőzöse és *Ungaro-Croata* navigazione libera „*Dunav*” gőzöse részére 1000 tonna cukor behajózását kezdik meg. Az évi forgalomra vonatkozólag pedig úgy nyilatkozott informálónk, hogy rendszeren 8–9000, de volt eset, mikor 14.000 vagon cukrot is elszállítottak. Az előjelekből következtetve az idei évet rekord évnél lehet minősíteni, mert a forgalom eddig rendkívül erős volt.

— **A Windspach-ügy.** A Windspach féle bankbukás által károsult hitelezők bizottsága a legutóbbi ülésen úgy határozott, hogy a károsultak *Vio* Antal dr. tömeggondnoknál tegyék meg bejelentéseiseiket. A bizottság most lapunk utján is felhívja a károsultakat, hogy veszteségeiket a törvényszéknél jelentsék be. A bizottság azon célból, hogy megkönnyítse a hitelezők munkáját, blankettákat nyomtatott, amelyeket a károsultaknak csak ki kell tölteniök. Az úrlapok kaphatók *Cretich*, *Ozioni*, *Pastorcich*, *Schittar* és *Tartaro* bizottsági tagoknál. A bizottság közli még, hogy a rendőrségnél tett bejelentések nem bírnak törvényes hatállyal s ezért a törvényszéknél kell azokat megismételni. A bejelentések január 12-éig tehetőek meg.

— **A szabadgondolkodók előadása.** Mint jeleztük, a Fiumei Szabadgondolkodók Egyesülete ma, csütörtökön este egyegyed kilencor a via Ed. de Amicisen levő városi polgári fiu iskolában előadást rendez, melyet *Terzi* Lino az egyesület tagja fog felolvasni a földről. Az előadáson bárki résztvehet.

— **A kikötőből.** December 21. *Érkezett:* „*Ivernia*” angol gőzös New-Yorkból 200 tonna réz, 1800 hordó olaj és 100 tonna vegyesáruval; „*Luciano Campisi*” olasz gőzös Siracusából 1800 tonna aszfalttal; „*Ravenna*” olasz gőzös Ravennából 1118 zsák korpa, 100 bál bőr, 200 zsák rizs és 190 zsák maggal; „*Gastein*” osztrák gőzös Konstantinápolyból 600 zsák bab, 1900 zsák korpa, 1000 zsák buza, 1500 bál dohány, 60 zsák szőlő és 70 tonna vegyesáruval; „*Moravitz*” magyar gőzös Brailából.

Indult: „*Ravenna*” olasz gőzös Ravennába 50 tonna fa és 20 tonna cukorral; „*Barletta*” olasz gőzös Bariba 90 tonna fa, 70 tonna cukor és 40 hordó olajjal; „*Andrássy*” magyar gőzös Marseilleba 240 tonna fa, 70 tonna cukor, 30 tonna parafinnal; „*Olga*” olasz gőzös Triesztbe 90 tonna cukorral.

— **Megalakult az új amerikai magyar bank.** Az Amerikában létesítendő magyar pénzügyintézet eszméje, mely évek óta tanulmányok

tárgya, legközelebb meg fog valósulni. Az intézet alapítóin, a Magyar Általános Hitelbankon, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankon és a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bankon kívül a Magyar Jelzáloghitelbank, továbbá a Magyar Agrár- és Járadékbank, valamint a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság, végül a Magyar Pénzüntézet Központi Hitelbankja Részvénytársaság csoportjához tartozó néhány jelentékenyebb magyar vidéki pénzüntézet fognak az alapításban résztvenni, tervbe van véve néhány elsőrendű amerikai cégnek az új alapításba való bevonása. A létesítendő bank, melynek össztőkéje 1.000.000 dollárban lesz megállapítva, 500.000 dollár alaptőkével fog megalkakulni, míg 500.000 dollárt az alapítás alkalmával létesítendő tartaléktőke (surplus) képzésére fognak fordítani. A létesítendő pénzüntézet a folyó banküzlet minden ágát fogja művelni, különös súlyt helyezvén az amerikai élők magyar kivándorlóiak pénzei hazaszállításának közvetítésére és az új intézet legfőbb feladata az Észak-Amerikában élő magyar állampolgárság anyagi és erkölcsi támogatása lesz. E célból az alapítandó intézet külön osztályt fog létesíteni, melynek kizárólagos feladata lesz a hozzáférhető kivándorlottaknak jogi segélynyújtás és tanácsadás való támogatása. Tervezik továbbá a Magyarország és Észak-Amerika között fennálló kereskedelmi összeköttetések ápolására hivatott áruosztály létesítését, amely különösen abban az irányban fogja tevékenységét érvényesíteni, hogy Észak-Amerika felé irányuló, évről-évre örvendően növekvő kivitelünk a lehetőséghez képest még erősebben fejlesszessék. Az alapítandó pénzüntézet vezetését egy Newyorkban székelő Board of Direktors-ra fogják bízni, amelynek részére sikerült néhány, az amerikai pénzügyi világban kiváló szerepet játszó előkelőséget, valamint a newyorki magyarság vezető tagjait megnyerni. Ezenfelül Budapesten helyi bizottságot fognak alakítani, melynek az lesz a feladata, hogy a bank általános irányelveit megszabja és fontos elvi kérdésekben állást foglaljon. Ezzel az új alapítással kapcsolatban a Newyorkban néhány év óta fennálló magyar-amerikai bank magyarországi fő részvényesei, akik tulnyomó részben az új alapításban is résztvesznek, e bank felszámolását határozták el. Az újonnan alapítandó intézet vezérigazgatójává *Pirnitzer Gyulát* a Wiener Bankverein magyarországi fióktelepének eddigi igazgatóját nevezték ki, a budapesti iroda vezetésével pedig *Zerkowitz Emilt* bízták meg.

— **Küzdelem egy örülttel.** A rendőrségen tegnap délután izgalmas módon tetek ártalmatlanná egy dühöngő örültet, aki cellájában felakasztani akarta magát. Egy rendőr tegnap délből bekísérte *Berman Lajos* 22 éves embert, aki foglalkozás nélkül csavargott a városban. *Berman* egy cellában helyezték el. Egy órával később a cellánál őrtálló rendőr benézett *Berman* zárkájába s látta, hogy *Berman* meztelenre vetkőzött, ingét pedig szétépte s a foszlányokból hurkot készített, hogy arra felakasztsa magát. Több rendőr belépett a zárkába s lefogták *Berman* t, aki kézzel-lábbal védekezett s rugdosott. A rendőrség telefonon értesítette az esetről a mentőállomást, honnan egy önkéntes mentő kényszerzubbonyal sietett a rendőrségre, de a kényszerzubbonyt is nehéz munka volt ráhuzni a szerencsétlen embeire, aki dühöngve gyekezett a rendőrök kezeiből menekülni. Végre öt rendőrnek mégis sikerült *Berman* teljesen ártalmatlanná tenni. Miközben a veszedelmes örültet a mentőkocsin a kórházba vitték, sikerült neki egyik kezét kiszabadítani s torkonragadta a kocsiban ülő

mentőt, aki csak a kocsis segítségével birt az izmos örülttől megszabadulni. A kórházban megállapították az örültséget s a dühöngő elmebetegét külön szobában helyezték el.

— **A Fiumei Magyar Gyorsírókör közgyűlése.** Tegnap este a Fiumei Gyorsírókör folytatta az e hó 14-én megkezdett IV. évi rendes közgyűlést. A közgyűlésen a tagok nagy számban vettek részt. Az első közgyűlésen *Dénes Adolf* elnökölt, míg a tegnapi folytatólagos közgyűlést *Klein Ármin* vezette. Az elnöki megnyitó után *Kovács Tódor* okl. gyorsíró tanító, a kör jegyzője előterjesztette a kör egyévi működésének jelentését, amelyet a közgyűlés tudomásul vett. Azután *Hajnal Emánuel* okl. gyorsíró tanító, alelnök, mint ideiglenes pénztáros betervezte a záró számadásokat és a pénztári jelentést, valamint a számvizsgáló bizottság jelentését, amelyet tudomásul vettek. A felmentvény megadása után az új tisztikar lett egyhangulag megválasztott. Elnök lett *Dénes Adolf*, alelnök *Klein Ármin*, jegyzők *Kovács Tódor* és *Lehrer Adolf*, pénztáros *Pölcz Antal*, ellenőr *Rosenwald Oszkár*, könyvtáros *Fazekas Ide*. 12 választmányi tag és 2 számvizsgáló megválasztása után az indítványok során elhatározták, egy újabb rendkívüli közgyűlés összehívását, amelyen az alapszabályok módosítását és a Fiumei Gyorsírókör címét „Fiumei Gyorsíró Egyesület”-re fogják megváltoztatni. *Bódogh János* okl. gyorsíró-tanár, a magyarországi gyorsírótanítókat és tanítónőket vizsgáló bizottság tagját tiszteletbeli taggá választották. Végül elhatározták, hogy a Fiumei Gyorsírókör a buapesti Gyakorló Gyorsírók Társaságába mint rendes tag lép be.

Az ülés *Klein Ármin* elnöknek a közgyűlés tapintatos vezetéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

— **Diplomáciai beavatkozás az Ormai ügyben.** A fiumei születésű Ormai testvérek büntető ügye már évek óta foglalkoztatta egy a polgári, mint a katonai büntető hatóságokat. A bűnpör anyaga ismeretes. *Ormai Mór*, aki az államvasutak szolgálatában állott, szövetkezett *József* testvérel, hogy hamisított utánvételes fuvarlevelek révén maguknak hasznot szerezzenek. A fuvarlevélhamisítás útján több mint tízezer koronáig károsították meg az államvasutat és mikor érezték, hogy rajtavesztenek, mind a kettő megszökött. *Ormai Józsefet* Ankonában letartóztatták és hazahozták. Büntetését pedig már teljesen kitöltötte.

Ormai Mór ellen megindult a kiadatási eljárás. Észak-Amerika nem volt hajlandó *Ormai* kiadni, mert a szökevény azt mondotta, hogy őt a katonai hatóságnak fogják átadni, a kiadatási eljárás pedig nem tejed ki a katonaszökevényekre. Csak mikor az ottani osztrák-magyar főkonzul azt a kijelentést tette, hogy *Ormai Mór* csakis a polgári bíróság vonja majd felelősségre, adták őt át az osztrák-magyar konzulátusnak. *Ormai Mór* haza hozták és rögtön vizsgálati fogságba helyezték. Az igazságügyi miniszter azonban úgy döntött, hogy *Ormai* adják ki a katonai hatóságnak, ahol azonban csak az okirathamisítás miatt vonhatják felelősségre. Ekkor váratlan bonyodalom keletkezett. Kitént ugyanis, hogy a katonai büntető törvénykönyvben nincs büntető szakasz az okirathamisítás cselekményére, hanem az csak csalást ismer. Ebbe a szakaszba bele lehet ugyan magyarítani okirathamisítást is, de *Ormai Mór* ez ellen tiltakozott. Hivatkozott arra, hogy őt csakis a polgári bíróságnak adták ki, tehát a katonai bíróság nincs is hivatva ellene vizsgálatot lefolytatni. Kizárólag okirathamisítás és nem csalás miatt adta őt ki Amerika és a kiadatási eljárás során szó szerint kellett idézni a magyar büntető törvénykönyv megfelelő szakaszát is. *Ormai* szerint a kiadatás szabálytalan volt, mert csakis csalás miatt nem is adta volna őt ki az amerikai bírósá-

ság. A katonai hadbírósg lefolytatta ugyan a vizsgálatot, de mivel nem akar diplomáciai konfliktust felidézni, az összes iratokat Bécsbe, a legtöbb katonai bírósághoz terjesztette fel. *Mig Nas Pál* budapesti főkonzul, aki teljesen elfogadta a védő érvelését, sürgős jelentést küldött az ügyről Washingtonba az amerikai külügyminisztériumnak. A főkonzul előterjesztésében tiltakozott az eljárás ellen és kijelentette, hogy a kiadatás tényleg szabálytalan. Véleménye szerint a kiadatási eljárást újból kellene kérelmezni és ehhez elsősorban az szükséges, hogy a magyar hatóságok *Ormai Mór* salvus conductus-szal ellátva bocsássák újra Amerikába. Jogászörökben nagy érdeklődéssel várják a bonyodalmas ügy fejleményeit.

— **Kivándorlási kongresszus Triesztben.** A kivándorlók védelmére alkotandó új osztrák törvénytervezetet most fejezik be a kereskedelmi minisztériumban és azt érdekelt körök számára alighanem jövő hónap elején ki fogják nyomtatni. Az új javaslatot azután megvitatása céljából megküldik a különféle szaktestületeknek. Ugy tervezik, hogy a javaslatot jövő ősszel fogják a törvényhozás elé terjeszteni. Itt említjük meg, hogy 1912. február havában Triesztben kivándorlási kongresszus lesz, amelyen politikai és katonai természetű kivándorlási és törvényhozási intézkedésekről, balesetbiztosításról és egyéb fontos ügyekről fognak tanácskozni. A rendezést a roverei kereskedelmi és iparkamara vállalta magára.

— **Baleset a Danubius-gyárban.** *Zorco János* huszonöt éves stájerországi napszámos ma délelőtt a Danubius-gyár kibővítési munkálatainál dolgozott, ahol az anyagszállító kocsikat kezelte. Munkája közben mintegy két méternyi magasságból oly szerencsétlenül esett le a sinekre, hogy súlyos baleset sérülésekkel a mentők a városi kórházba szállították.

— **Az «Ivernia» indulása.** A Cunard-Line „Ivernia” gőzöse, mely tegnap délből érkezett Fiuméba, ma déli 12 órakor indul el 350 kivándorlóval Newyorkba. A gőzös Newyorkból egy elmebeteg hozott kikötőnkbe, akit innen előbb a városi kórházba, onnan pedig illetőségi helyére fognak szállítani.

— **Megszűnt pestis.** A tengerészeti hatóság ma körrendeletben közli az összes rév hivatalokkal, hogy Philippeville-ban (Algir) a pestis megszűnt s ezért a kibocsátott hatósági körrendeletben foglalt egészségügyi óvintézkedések hatályon kívül helyeztetek.

— **A mechanikus balesete.** *Tonzabel József* abbaziai mechanikust tegnap délután behozták a fiumei kórházba, mert egy gép összezúzta jobb kezefejét. Egyik ujját amputálni kellett, de a többi ujjait is úgy összezúzta a gép, hogy örökké nyomorék marad.

— **Az „Adria” új vonala Marokkóba.** Az „Adria” m. kir. tengerhajózási r.-t. menetrend szerinti vonalat szervez Fiuméből a marokkói kikötőkbe és vissza. Az új vonalon az Adria-gőzösök kéthetenkinti indulással, kifelé Malta, Tunisz, Algir, Oran, Gibraltár, Larache, Tanger, Casablanca, Mazagan és Mogador kikötőket érintik, innen jövet pedig Mazagan, Casablanca, Tanger, Gibraltár, Malaga, Oran, Algir, Malta és Catania érintésével érkeznek vissza Fiuméba.

Az „Adria” eddig is tartott fenn rendes hajózási összeköttetést az északafrikai partvidékekkel, nem menetrend szerinti járatokkal, amelyek havonként csak egyszer és csak Tangerig közlekedtek, míg az új vonalon a gőzösök rendes menetrend szerinti kéthetenkinti indulnak oda és vissza és Tangeron túl érintik Marokkónak az Atlanti-óceánon fekvő kikötőit is, visszajövet pedig Malagában is megállanak. A kulturállamoknak az északafrikai kikötőkben és különösen Marokkóban folyton növekvő gazdasági befolyása e vidékeket egyre szorosabb kereskedelmi kapcsolatba hozza

Erbisti János az „ALL'UNIVERSO“-hoz címzett

férfi- és gyermek-készruha üzlete

NAGY VÁLASZTÉK! - - Fiume, Via del Fosso 12. sz. - - JUTÁNYOS ÁRAK!

Európával és külkereskedelmünk bizonyára ki is fogja használni a magyar iparcikkek kivitelére és különböző afrikai termékek behozatalára kínálkozó gyors és közvetlen összeköttetés előnyeit. Az új vonalon egyelőre az „Adria“ eddigi gőzösei fognak szolgálatot teljesíteni, amelyek az áruforgalom mellett korlátozott személyszállításra is be van rendezve, de tervbe vették e vonal nagyobb arányú fejlesztését, amennyiben később a forgalmat személyszállításra is a legmodernebben berendezett új gyorshajók fogják ellátni. Az új járatok menetrend szerinti tartama 33 nap, 16 Mogadorig és 16 vissza és az első hajó január hó 11-én fog Fiuméből indulni.

— A «Kultura» karácsonyi száma. Gyönyörű meglepetést szerez a „Kultura“ olvasóinak karácsonyi száma pompás kiállításával, mely befejezi első évfolyamát a gyönyörűen fejlődő szépirodalmi lapnak. A „Kultura“ ma már nem csak az országban, de a külföldön is becsületet szerzett kiadójának, a Röttig Gusztáv és Fia cégnek, mely óriási áldozatok árán emelte a lapot olyan magas nivóra, hogy ma már Magyarországon egyetlen szépirodalmi folyóirat sem versenyezhet vele, sőt külföldön is a legelső közé sorozzák.

Hetvenkét oldal terjedelemben jelent meg az ünnepi szám és a lap hasábjain a legelső írásokkal találkozunk. A jövőben még sokkal pazarabb kiállításban jelenik meg a „Kultura“, melynek azonban előfizetési ára a régi marad, negyedévre öt korona. Ezentúl is havonként kétszer, 10-én és 25-én jelenik meg. Megrendelhető minden könyvkereskedésben vagy Röttig Gusztáv és Fia kiadócégnél, Sopron.

— Bristol szálló, kávéház és étterem. Teljesen új épület, 80 modernül berendezett szobával. Villany, lift, fürdőszobák. A kávéházban és étteremben elsőrendű kiszolgálás.

Távirat ◀▶ Telefon

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, dec. 21. A képviselőház mai ülésén Návay Lajos elnököl.

Jelenti, hogy Ráth Endrének engedélyt adott az államvasuti vagonhiány ügyében bejelentett sürgős interpelláció elmondására.

Ezután a Ház harmadszori olvasásban elfogadta az indemnitásról szóló törvényjavaslatot s áttért az 1912. állami költségvetés folytatólagos tárgyalására.

A kultuszértárcához elsőnek Bikády Antal Justh-párti szóvalal fel, aki felemlíti, hogy a tanítók nem tudnak megélni. A dijakok és börtönőrök fizetése is nagyobb a tanítóknál, pedig ezek kulturális és nemzeti missziót teljesítenek. Éppen ilyen nyomorúságos a lelkészek helyzete is. Követeli a tanítók és lelkészek fizetésének azonnali felemelését. A költségvetést nem fogadja el.

Polónyi Géza az ország felekezeti viszonyairavisszapillantást. Felekezeti béke hívének valja magát és melegen óhajtja a felekezeti villongások megszűnését. A keresztény és zsidó vallás alaptétele a tizparancsolat s így e kétféle vallás csak formailag különbözik egymástól. Azt a tényt azonban, hogy az ezerszentes Magyarországon keresztény ország, nem lehet letagadni. Ezt állította a múltban és a jelenben és ebből semmit sem lehet lerombolni a jövőben sem. Beszél a keresztény kultúráról s végül kijelenti, hogy a költségvetést nem fogadja el.

Sümege Vilmos a felekezeti béke érdekében szólal fel s a kultura fejlesztését kéri a minisztertől. A hadseregbe szánt milliókat inkább népiskolák felállítására kellene fordítani. A tárcsa költségvetését nem fogadja el.

A király egészséges.

BUDAPEST, dec. 21. Bécsben tegnap és ma, Budapesten a „Budapesti Hírlap“ híradása folytán rendkívül nyugtalanító hírek terjedtek el a királyról, úgy hogy az aggodalom az egész országban széles talajra talált. A nyugtalanító hírekkel szemben ma délelőtt felhivata-

los híradás bécsi távirat alapján közli, hogy a király egészségi állapota kielégítő. A betegség komolyságáról elterjedt híreket, úgy Pesten, mint Bécsben börszemenővernek tudják be. A király a múlt héten két napig gyöngékedet ugyan, ma azonban már ismét zavartalanul végzi uralkodói teendőit.

Tomasics bán Budapesten.

BUDAPEST, dec. 21. Tomasich horvát bán tegnap este Chavrak Levin bányhelyettes kíséretében Budapestre érkezett. Ma délelőtt a bán megjelent Kluen-Héderváry Károly gróf miniszterelnöknel s jelentést tett a horvátországi választások eredményéről.

A trónörökös gyengélkedik.

PRÁGA, dec. 21. A „Narodni Listy“ bécsi tudósítás nyomán közli, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös orvosi tanácsra az egész telet St. Morizban tölti s tartózkodni fog minden felesleges munkától, az udvari ünnepélyeken sem fog megjelenni, mert egészségi állapota igen megrendült. Neje, Hohenberg Zsófia hercegnő és gyermekei a telet szintén Bécsben töltik.

Deszkától agyonsújtott ügyész.

BUDAPEST, dec. 21. Tegnap este a Városház-utca 4 számú háza előtt halálos szerencsétlenség történt. A munkások az épülőfélben levő házban egy deszkát akartak lebocsátani, de a deszka kicsuszott a munkások kezéből s az utca tulsó oldalára esett. Ott éppen Etter Dezső dr. kir. ügyész sétált a feleségével s a kirakatokat nézegették. A deszka éppen Etter ügyész fejére esett s oly súlyos sérüléseket ejtett rajta, hogy a Rókus-kórházban, husz perccel beszállítása után a szerencsétlen nagytehetségű ügyész kiszenvedett. A rendőrség az építkezés három munkását tartóztatta s ma kihallgatta őket. Két munkás bevallotta, hogy amikor az állványt vitték egy Kakas István nevű társuk megcsiklandozta a munkásokat. Ezek dulakodni kezdtek Kakással s e közben a deszka lecsuszott az építkezésről s az utca tulsó oldalára repült, halálos szerencsétlenséget idézve elő.

Lévay tanító cáfolata.

BUDAPEST, dec. 21. A bankcsalással kapcsolatban egyes lapok azt a hírt közölték, hogy Lévay fővárosi tanító jóbarátja volt a megszökött Bauer Lajosnak s hogy bünrészességgel gyanúsítják. Lévay ma visszaérkezett Szabadkáról a fővárosba s elment a rendőrfőkapitánysághoz. Ott elmondotta, hogy a lapok híre szörő-szóra valótlan, mert sohasem érintkezett Bauerrel, akit nem is ismert. Az illető lapok ellen megindítja a sajtóper.

Körözött uzsorás.

BUDAPEST, dec. 21. A rendőrfőkapitányság elfogató parancsot adott ki Márton József fővárosi magánzó ellen, akit a bíróság uzsoráért két évi börtönre ítél, de Márton az ítélet végrehajtása elől megszökött.

Züllött tanulók orgiái.

ARAD, dec. 31. A felső kereskedelmi iskola tanári kara egy harmadik osztályu tanulóknak az ország összes iskoláiból való kizárását fogja ajánlani a kultuszminiszternek, mert a tanuló egyik növendéktársát, egy vállalkozó fiát rábeszélte, hogy apjától lopjon pénzt. A tanuló több ízben lopott apjától 8000 korona erejéig s a pénzt a felső kereskedelmi iskolai tanulókból alakult bohémársaság elmulatta. Egész éjjeleken át dorbézoltak a tanulók s nagy botrányt okoztak a városban.

Fogházra ítélt lelkész.

KARÁNSEBES, dec. 21. A törvényszék ma Impreszku Illés kabosfalvai lelkészt, aki a község tanítójának feleségével szerelmi viszonyt folytatott s mikor a tanító felelősségre vonta: azt súlyosan megverte, másfélévi fogházra ítélte.

Tömeges mérgezések

egy udvari ebéden,

MÜNCHEN, dec. 21. Tegnap délután az udvari ebéd után meglepő felfedezésre jutottak. Klára hercegnő, a régensherceg unokahuga és a meghívott vendégek nagy része mérgezési tünetek közt megbetegedtek. Az esetet titkolták, mert Klára hercegnő különösen súlyos állapotban van. A mérényletet az udvari személyzet egyik tagja követte el.

Titokzatos gyilkosság Belgrádban.

BELGRÁD, dec. 21. A város közelében tegnap titokzatos gyilkosság történt. A topsideri kertenél elhúzódó vasuti vágányok mellett tegnap hajnalban Csirics István nyugalmazott ezredes Milán fiát holtan találták. A fiatalember tegnapelőtt azzal távozott el hazulról, hogy a Sokol-tornaegyletbe megy.

A vizsgálat megállapította, hogy a fekete kéz egyesület tagjai tették el láb alól, hogy megboszulják magukat azért, mert Csirics Milán elárulta a szövetség tagjainak nevét.

Földrengés.

TRIESZT, dec. 21. Az itteni tengerészeti obszervatorium szeizmografikus készülékei tegnap reggel földrengést jeleztek, amelynek főtérpontja 9200 kilométernyire lehet.

A perzsa helyzet.

BERLIN, dec. 21. A „Berl.-Tagbl.“ konstantinápolyi értesítése szerint a miniszterelnök elhatározza, hogy a hatalmakhoz jegyzéket fog intézni, melyben tiltakozni fog az orosz csapatoknak az Urmia-tó partjára való előrenyomulása ellen.

A tripoliszi háború.

TRIPOLISZ, dec. 21. (Hivatalos távirat). Tegnapelőtt reggel Ainzarából két bersaglieri és egy gránátos zászlóalj, egy szakasz hegyi tüzérséggel az Ain-Zarától 15 kilométernyire levő Tobras felé nyomultak elő. A törökök ellentállottak és heves harc fejlődött ki. Az olasz katonaság visszanyomta a török haderőt. A harcoló olasz zászlóaljak tegnap visszatértek Ain-Zarába. Tobrasba pedig négy zászlóalj katonaságot küldtek Tripoliszból.

Nem sikerült partraszállás.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 21. A hadügyminiszteriumhoz beérkezett tegnapi távirat szerint december 16-án két olasz torpedóhajó Sidi-Said közelében csapatokat akart paratenni. A törökök azonban visszaverték az olaszokat, akik visszavonultak a torpedóhajókra. A két torpedóhajó ezután elmenekült.

Belga aviatikusok Tripoliszban.

BRÜSSZEL, dec. 21. Négy belga aviatikus tegnap elutazott innen Egyiptomra át Tripoliszba, ahol a török hadsereg szolgálatába lépnek.

A Tengerpart minden jogos panaszt közöl és minden közérdekű felszólalásnak helyt ad. !!

Imperiál szálló

Viale Deák, a pályaudvartól egy percnnyire. Fiume legújabb szállodája. - 50 modernül berendezett szobával. - Szobák 2.40 K-tól feljebb. Villany. - Lift. - Fürdők.

Tulajdonos LINENBERGER S.

Szerelmi tragédia

az automobilban.

BERLIN, dec. 21. Izgalmas szerelmi tragédia játszódott le tegnap Charlottenburgban. Délután 11 óra tájban a város egyik legforgalmasabb útján egy automobil száguldott végig, melyből lövések hallatszottak. Egy pillanat múlva kinyílt az automobil ajtaja s egy nő bukott ki az utcára. A sofőr a rendőrség felé kormányozta az automobil. Mikor odaért az automobil, konstatálták, hogy az utas, Rode írónok haldoklik. Az asszony kevéssel utóbb meghalt.

Nagy árvizek Angolországban.

LONDON, dec. 11. Dél-Gallesben nagy árvizek pusztítanak, amelyek óriási károkat okoztak eddig. Sok házat lerombolt az árvíz. Két gyermek, akik egy hidon álltak, a hid elpusztulása folytán a vízbe fullt. Sok gyárban beszüntették a munkát.

Német hadiszer

Törökországnak.

LONDON, dec. 21. A „Times“ szófiai tudósítójának távirata szerint december 11-én Zibovce határmenti állomásra egy teljes vonat hadiszerekkel megrakva érkezett s tovább indult Törökországba. A hadiszerek Németországból jöttek.

«Hungária» szálló és étterem

Fiume, Viale Deák.

Izletes magyar és német konyha. Éjjeli 2 óráig nyitva. - Polgári árak. - Kötő kiszolgálás. - Olcsó havi penzió. - Jutányos és szigorúan tiszta nappali és hónapos szobák. - Szíves pártfogást kér

Pusnik F.

A kuglizó szerdára és vasárnapra kiadó.

A leghasznosabb karácsonyi ajándékok

SINGER
Varrógépek
Üzleteink által beszerezhetők.

FIUME, Adria palota

Singer varrógépek varrnak, himeznek és foltoznak.

Singer varrógépek az 1911 évi turini kiállításon ismét a két legnagyobb díjat nyerték.

Singer Co. varrógép részv.-társ.

Catti György utóda

GYÓGYSZERTÁRA a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

Első Fiumei Tisztító-vállalat.

Rainer Albert, Fiume, Via dell' Ospedale 1.

Szobák, valamint egész lakások tisztítása, szőnyegtisztítások, parkett-kefélések, valamint köpadlóknak stanboellel való beeresztése. Szőnyegek porolásra átvétnak. Poloskák irtása szagmentes és a butorzatra ártalmatlan gőz útján. - Pontos kiszolgálás. - Olcsó árak.

Telefon 14-33

Budák Domokos

Az „Indeficienterhez“ címzett gyógyszerháza, amely eddig a Viale Francesco Deákon a Papetti-házban volt

áthelyeztetett

a dohánygyár közelében, a **Via A. Manzoni** (azelőtt Via Molino) és **Viale Francesco Deák sarkán** levő „Pio fondo S. Nicolò“-féle házba.

„ADRIA“ szálló és étterem

Via Adamich 5. szám. - Telefonszám 482.

Kitűnő konyha. - Kőbányai polgári sör. - Elegáns vendégszobák, tengeri kilátással. - Jól elkészített tengeri halak. - Tulajdonos Tranquillo de Negri.

Nem kell többé szabónál mértéket venni!

A legszebb kész férfiruhák

kaphatók legolcsóbban csakis az

„ANGOL KIRÁLY“-hoz címzett ruhaüzletben

Fiume, Via del Lido 6 és Via del Molo 2. szám.

Dus választék valódi angol szövetekből készült ruhákban. Mérték szerinti megrendelések felvételnek.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák“ szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

Bonavia szálló

Via Edm. Amicis. 4.

Mindkét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ösforrás sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

Egy okos fej

minden alkalommal

Dr. OETKER-féle vanilin cukrot

a 12 fillér

használ a drága vaniliacsó helyett.

Ez a legjobb fűszer

tészták, kakaó és tea, csokoládé és krémek, kuglupf, mártások, tejszín, pudding és torták részére.

Finom vagy porcukorral keverve mindennemű tészta behintésére páratlan és rendkívül kiadós, így kuglupf, fánk, császármozsa stb.

1 csomag a 12 f. pótol 2-3 csövet.

Mindenütt kapható millió recepttel.

Tészták sütéséhez csak a VALÓDI Dr. Oetker sütőpor 12 f. használandó.

Buffet Bellevue

Viale Deák, (a kapucinusok új házában.)

Hideg s meleg ételek, bel- és külföldi, valamint saját termésű borok. Kőbányai polgári sör mindig frissen.

Szíves pártfogást kér

SZIRMAI GYÖZÖNÉ.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt telefon vagy levelezőlap útján szíveskedjenek nekünk bejelenteni.

Magyar Általános Hitelbank

FIUMEI FIÓKJA.

Via Lod. de Adamich és Via Vincenzo de Domini sarkán (Cosulich-ház).

Pénztári órák: D. e. 1/29-1/21, d. u. 3-1/26.

Alaptőke 80.000.000

Tartaléktőke 55.000.000

Alapított 1867-ben.

Elfogad takarékbetéteket

és folyószámla-betéteket

a legelőnyösebb kamatoztatás mellett.

Bármily letétösszeget előzetes felmondás nélkül fizet ki.

Foglalkozik a banküzlet valamennyi ágával.

MEGNYILT!**MEGNYILT!**

-- Fiume --
 legnagyobb
 cipőáruháza

-Elsőrendű-
 látványos-
 :: ság ::

Moskovits Farkas és Társa R.T.

Corso 21. FIUME Saját ház.

Szép és alkalmas karácsonyi ajándék a

KOGUTOWITZ

Teljes Földrajzi és Történelmi atlasza.

130 fő és 80 melléktérképet tartalmaz, melyeknek majdnem mindegyike **8 színben van nyomva** s az **egyedül a nagy közönség igényeit mindenben kielégítő** atlasz, mely geografailag az **egész világot felöleli**, történelmi térképei pedig a **magyar és világtörténelem minden egyes korszakáról** pontos és megbízható tájékozást nyújtanak.

Egyedüli minden izében magyar atlasz, mely **hazánkat 35 térképen** s a Balkán államokat 8 térképen a legnagyobb részletességgel tünteti fel.

Ára diszes vászon kötésben K 25, félbörkötésben pedig K 30.

Megrendelhető

„A Tengerpart“ kiadóhivatalában Gradinata del Sasso Bianco 3 (Wurzer ház) I. em.

Kiadótulajdonos: „A Tengerpart“ lapkiadó vállalat.

Wellmann Testvérek

Telefon 1215. = FIUME. = Telefon 1216.

— Via Giovanni Simonetti 1. szám. —

Ajánlják nagy raktárukat házi és konyhaberendezési tárgyakban. — Berndorfi tiszta nikkel, — tiszta alumínium, — bádogzománc- és öntött zománcedényekben, balance és tizedes mérlegekben stb. — Takaréktűzhelyek és kályhák, ellenzők, kályhalemezek, széntartók és kályha felszerelések. — Mindennemű szerszámok. Szolid kiszolgálás. Legolcsóbb árak.

Ritka alkalom!

Végeladás

Steinmann Ignác Corso 14. sz. alatti készruha-üzletében ahol az összes áruk gyári áron kerülnek eladásra.

Ritka alkalom!

Nyomatott a „Mercur“ nyomdában Fiume.